

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu**

Opole, dnia 16 listopada 2009 r.

**Szanowny Pan
Profesor dr hab.
Andrzej Steciwko
Rektor Państwowej Medycznej
Wyższej Szkoły Zawodowej
w Opolu**

LOP- 410-13-02/2009
P/09/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu przeprowadziła w Państwowej Medycznej Wyższej Szkole Zawodowej w Opolu (zwanej dalej Uczelnią) kontrolę funkcjonowania systemu kształcenia oraz przygotowania do zawodu pielęgniarki i położnej w latach 2006-2009.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 29 października 2009 r. Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu, stosownie do art. 60 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, przekazuje Panu Rektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Uczelni w zakresie objętym kontrolą, pomimo stwierdzonych uchybień.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące oceny częściowe i ustalenia kontroli:

1. W całym okresie funkcjonowania Uczelnia posiadała aktualne uprawnienia do prowadzenia studiów wyższych na kierunkach kształcenia Pielęgniarstwo i Położnictwo nadane decyzją Ministra Edukacji Narodowej i Sportu, jak również decyzje Ministra Zdrowia udzielające akredytacji dla tych kierunków kształcenia.

2. Czas trwania studiów na badanych kierunkach w latach 2007-2009, z uwzględnieniem liczby godzin kształcenia teoretycznego i praktycznego odpowiadał standardom określonym w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie *standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu i tworzenia warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki*² dla studiów stacjonarnych oraz w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 11 maja 2004 r. w sprawie *szczegółowych warunków prowadzenia studiów zawodowych na kierunku pielęgniarstwo i położnictwo przeznaczonych dla pielęgniarek i położnych posiadających świadectwa dojrzałości i będących absolwentami liceów medycznych oraz medycznych szkół zawodowych kształcących w zawodzie pielęgniarki i położnej*³ dla studiów niestacjonarnych.

3. Uczelnia spełniła wymóg minimum kadrowego, stosownie do § 5 ust. 4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie *warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia*⁴. W każdym z badanych lat Uczelnia zatrudniała co najmniej trzech nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora lub doktora habilitowanego i czterech posiadających stopień naukowy doktora.

NIK zauważyła jednakże, że w roku akademickim 2006/2007 stosunek liczby nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego do liczby studentów na kierunku Pielęgniarstwo wyniósł 1:68, podczas gdy zgodnie z §11 pkt 6 powyższego rozporządzenia stosunek liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla danego kierunku studiów, do liczby studentów na tym kierunku nie może być mniejszy niż 1:60 dla kierunków studiów medycznych.

4. Uczelnia prawidłowo zabezpieczyła zaplecze lokalowe do przeprowadzenia zajęć dydaktycznych dla badanych kierunków studiów. Wyrażało się to liczbą miejsc w poszczególnych pomieszczeniach w odniesieniu do liczby studentów. Jednocześnie

² Dz. U. Nr 164, poz. 1166

³ Dz. U. Nr 110, poz. 1170

⁴ Dz. U. Nr 144, poz. 1048

wyposażenie pracowni specjalistycznych, wspólnych i specjalnych dla poszczególnych kierunków studiów wg standardów kształcenia pozwalało na realizację przedmiotów wchodzących w skład zarówno grupy treści podstawowych jak również grupy treści kierunkowych⁵.

Uczelnia posiadała wszystkie urządzenia, akcesoria i fantomy określone w wykazach zamieszczonych w raportach zespołu oceniającego Państwowej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji przeprowadzonych na obu kierunkach w dniach 19-20 i 20-21 listopada 2007 r. przekazanych Uczelni.

NIK zwraca uwagę, że zalecana liczebność grup studenckich określona w zarządzeniu nr 24/2008 Rektora z dnia 29 maja 2008 r. wynosiła 10 osób, tj. o 2-3 więcej niż sugerowana w uchwale nr 8/II/06 Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkolnictwa Medycznego działającej przy Ministrze Zdrowia (dalej Krajowa Rada Akredytacyjna) z dnia 23 marca 2006 r. Zgodnie z § 1 pkt 1 niniejszej uchwały ćwiczenia realizowane w pracowniach umiejętności pielęgniarских i położniczych odbywały się w grupach nieprzekraczających 7-8 studentów.

Należy przy tym podkreślić, że Krajowa Rada Akredytacyjna już w kwietniu 2007 r. (po kontroli Uczelni w dniu 13 kwietnia 2007 r.) zaleciła zmniejszyć grupy ćwiczeniowe w pracowniach umiejętności praktycznych do 8 . Rektor Uczelni ustosunkował się do powyższej uwagi w piśmie adresowanym do Ministerstwa Zdrowia z dnia 2 lipca 2007 r. deklarując zmniejszenie liczebności grup ćwiczeniowych w pracowniach umiejętności praktycznych od nowego roku akademickiego 2007/2008 (...).

Liczebność grup seminaryjnych na studiach stacjonarnych, w tym grup seminaryjnych ćwiczeniowych w roku akademickim 2008/2009 została w 20 przypadkach przekroczona w stosunku do przedmiotowego zarządzenia Rektora z dnia 29 maja 2008 r. (16 – w Instytucie Pielęgniarstwa; 5 - w Instytucie Położnictwa) w zakresie od 1 do 7 studentów. Natomiast wszystkie grupy ćwiczeniowe (zajęcia praktyczne), za wyjątkiem III roku Pielęgniarstwa i II roku Położnictwa były od 1 do 3 osób liczniejsze, niż wartość wskazana w przedmiotowej uchwale Krajowej Rady Akredytacyjnej.

Ponadto stwierdzono, że Uczelnia nie dysponowała wnioskami dyrektorów instytutów w sprawie liczebności grup studenckich, w §9 Regulaminu studiów Uczelni z dnia 22 marca 2007 r. gdzie ustalono, iż dopuszczalną liczbę studentów w grupie dla każdego kierunku studiów ustala rektor na wniosek dyrektora instytutu.

⁵ Standardy kształcenia dla kierunku Pielęgniarstwo (zał. Nr 80 do rozporządzenia MNiSW z dnia 12 lipca 2007 r.), Standardy kształcenia dla kierunku Położnictwo – zał. Nr 83 w/w rozporządzenia)

5. Uczelnia prawidłowo zabezpieczyła studentom dostęp do zajęć praktycznych nauki zawodu i praktyk zawodowych, zawierając stosowne porozumienia z 16 placówkami medycznymi dla kierunku Pielęgniarstwo i odpowiednio 12 dla kierunku Położnictwo.

Analiza zagadnień dotyczących praktycznej nauki zawodu wybranej grupy studentów potwierdziła, że zajęcia przeprowadzano i dokumentowano z uwzględnieniem wytycznych zawartych w *Regulaminie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych Uczelni* z dnia 10 lipca 2008 r.

6. Uczelnia zapewniła studentom dostęp do zbiorów bibliotecznych wyposażonych w aktualne piśmiennictwo fachowe, jak również elektroniczne, retrospektywne i bieżące bazy medyczne. Jednakże - w ocenie NIK - zaplecze lokalowe biblioteki usytuowanej w dwóch pomieszczeniach (magazyn – 52m² i wypożyczalnia z czytelnia - 51m²) o łącznej powierzchni 103m², gdzie do dyspozycji studentów przeznaczono 12 miejsc do pracy z książką (około 8m²) oraz 6 stanowisk komputerowych było niewystarczające, zwłaszcza w odniesieniu do normy bibliotecznej zawartej w opracowaniu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich z 1998 r.⁶ określającej wskaźniki ustalające powierzchnię poszczególnych części biblioteki, w tym odległości w czytelni m.in.: 1,5m²/1czytelnika, 6-8m²/1bibliotekarza; główne przejście między stołami 90-120cm oraz boczne przejścia 60-90cm.

Ponadto NIK zwraca uwagę, że fachowa literatura, którą dysponowała biblioteka nie była ujęta w wykazach literatury (syllabusach dla studentów). Wykazy zawarte w tych opracowaniach były w 9 na 12 zbadanych przypadków niepełne i nieaktualne, pomimo że biblioteka posiadała co najmniej 21 alternatywnych i nowych tytułów. W 3 przypadkach wykazy zawierały podręczniki nieistniejące na rynku wydawniczym (błędy w tytułach i nazwiskach autorów).

7. Dokumentacja toku studiów, w tym księga dyplomów, album studentów, rejestr wydanych indeksów i legitymacji, a także teczki akt osobowych studentów zawierające karty okresowe osiągnięć studenta, protokoły zaliczenia przedmiotu i protokoły egzaminacyjne⁷, była prowadzona zgodnie ze standardami określonymi w *rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów*⁸. Analiza wyłonionej na podstawie doboru losowego dokumentacji wykazała pełną jej kompletność w odniesieniu do elementów wymienionych w § 2 ust.1 pkt 1-15 oraz kart

⁶ Bibliotekarstwo, wydanie drugie uzupełnione pod redakcją Zbigniewa Żmigrodzkiego; Warszawa 1998

⁷ Studenci roku akademickiego 2008/2009

⁸ Dz. U. Nr 224, poz. 1634 ze zm.

okresowych osiągnięć studenta sporządzonych w postaci wydruku danych, o których mowa w § 10 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia.

8. Organizację oraz zasady działania administracji uczelni określał *Regulamin przyznawania świadczeń pomocy materialnej ze środków budżetu państwa dla studentów Państwowej Medycznej Wyższej Szkoły Zawodowej w Opolu* z dnia 1 stycznia 2007 r., o którym mowa w art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym*⁹.

Świadczenia stypendialne wypłacano ze środków *Funduszu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów*, utworzonego na podstawie art. 103 ust. 1 i 2 wymienionej ustawy. Na strukturę funduszu w latach 2006–2009 składały się: dotacja z budżetu państwa, opłaty za korzystanie z domów studenckich i stołówek oraz inne przychody (zwroty stypendiów). W okresie 2006 – 2009 (do 30 IX.) Uczelnia wypłaciła świadczenia stypendialne o łącznej wartości 2 052 455 zł, co stanowiło 67,9% kwoty dotacji otrzymanej na ten cel z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (odpowiednio w poszczególnych latach: w 2006 r. - 201 465 zł tj. 30% kwoty dotacji, w 2007 – 498 150 zł tj. 65,1% kwoty dotacji MNiSW, w 2008 r. – 880 890 zł tj. 95,3%, w 2009 r. (stan na dzień 30 IX) 471 950 zł tj. 71,3% kwoty dotacji (wykonanie na dzień 30 IX)). Stwierdzono, że za lata 2006-2009 Uczelnia z tytułu m.in. ww. oszczędności oraz niepełnego wykorzystania środków tego funduszu na remonty bieżące zgromadziła na koncie *Funduszu* nadwyżkę w kwocie 879 424,21 zł (stan na 30 września 2009), co stanowiło 365% wzrost w stosunku do kwoty bazowej z 2006 r. (240 923,45 zł). Jednocześnie w zakresie jednostkowych świadczeń stypendialnych, ustalonych na podstawie 3 rodzajów stypendiów (socjalne, naukowe, specjalne) w roku akademickim 2008/2009 odnotowano tendencją spadkową w odniesieniu do poprzedniego roku akademickiego (odpowiednio o 50, 65 i 40 %).

Według wyjaśnień Rektora Uczelni kumulowanie tych środków stanowiło m.in. zabezpieczenie na świadczenia dla studentów nowootwieranego kierunku – Zdrowie publiczne a także brak pewności co do wysokości dotacji.

9. Uczelnia nie posiadała wewnętrznego systemu oceny jakości kształcenia rozumianego jako zbiór procedur i zaleceń w tym zakresie. Zdaniem NIK formuła polegająca na przeprowadzaniu nieobowiązkowych ankiet wśród studentów, samoocenie pracowników i wyrywkowej kontroli zajęć nie była wystarczająca do oceny jakości kształcenia,

⁹ Dz. U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.

co potwierdził prorektor do spraw naukowo-dydaktycznych. NIK zwraca uwagę, że przyjęte rozwiązania nie były wykorzystywane w praktyce, gdyż dydaktyk prowadzący w roku akademickim 2008/2009 w Instytucie Położnictwa przedmiot *podstawowa opieka zdrowotna* w ankiecie za formę realizacji zajęć otrzymał niską notę – 3 pkt/10, a mimo został zatrudniony w Instytucie Pielęgniarstwaw roku akademickim 2009/2010.

Przedstawiając Panu Rektorowi oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu wnosi o:

1. Utrzymywanie wskaźnika liczby nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego do liczby studentów na poziomie nieprzekraczającym 1:60,
2. Respektowanie zaleceń Krajowej Rady Akredytacyjnej w zakresie liczebności grup studenckich,
3. Uzupełnienie i aktualizację wykazów literatury w roku akademickim 2009/2010 o pozycje dostępne w bibliotece uczelnianej.

Na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu oczekuje przedstawienia przez Pana Rektora, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust.1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Rektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Opolu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w niniejszym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej Komisji Odwoławczej NIK.